

Oponentský posudek na disertační práci

Diany Uhlové

Evropské federace a Evropská unie

Disertantka si pro svoji práci zvolila aktuální téma, které je náročné zejména svým interdisciplinárním charakterem. Vedle teorie práva, filosofie a sociologie práva a problematiky evropského práva a ústavního práva má téma významný přesah státovědný a politologický.

Posuzovaná práce o celkem 191 stranách je rozdělena na úvod, pět kapitol a závěr. Práci uzavírá přehled použitých pramenů, český abstrakt a anglické summary.

Autorka v **úvodu** práce (označeném číslicí 1) zmiňuje obtížnost charakterizace Evropské unie a podrobně rozvádí cíle disertační práce. Do úvodu zařadila netypicky i seznam použitých zkratk.

Ve **druhé** (fakticky první) kapitole autorka zaznamenává historický exkurs do dějin federalismu, a to jak pokud jde o významné autory, kteří se věnovali otázkám federalismu, tak co do podoby federací, zejména od federace USA jako první moderní federace. Lze zde připomenout i Weberovy myšlenky o evropské vládě jednotné Evropy právně řízené úředními normami po vzoru byrokratické správy, kdy právě dominance práva by podle Webera poskytla legitimitu jejím strukturám výkonné moci, obdobným dnešním strukturám Evropské unie.

Třetí kapitola se zaměřuje na státoprávní aspekty federalismu, vymezení pojmu federace a klasifikaci politických uskupení podle různého stupně federalismu. Pokračuje tradičními státovědnými úvahami o důvodech a způsobech vzniku federací a o symetrických a asymetrických federativních svazcích. Od konkurenčního federalismu a federalismu spolupráce se autorka dostává ke složité problematice rozdělení pravomocí a působností ve federaci a k institucionálnímu řešení orgánů reprezentujících federaci. K těmto otázkám autorka připomíná důležitost federální ústavy, její svrchovanosti a institucionalizaci kontroly

ústavnosti. Praktickým důsledkem řešení těchto otázek jsou pak tendence k integraci či naopak dezintegraci federativního státu. Disertantka text vhodně tematicky graduje až do shrnutí komparativní analýzy. Kapitola se sice věnuje tradiční a již zavedené státovědné problematice, je ale napsána výstižně a uceleně. Za určitý nedostatek považuji přebrání všech čtyřech tabulek kapitoly ze stránek Wikipedie, kdy použití této neautorizované informační platformy je pro kvalifikační práci tak trochu dehonestující.

Čtvrtá kapitola stručně rekapituluje dějiny vzniku evropské integrace od snah „*Paneuropy*“ po Římské smlouvy.

Pátá kapitola představuje obsahem i rozsahem jádro disertační práce, i když její název není výstižný. Pod „charakteristikou federativního svazku států“ si lze představit tak asi vstupní kapitolu práce. Autorka se ve výstavbě kapitoly zaštitila schématem základních položek federativního státu Stephena Woodarda a v tomto duchu kapitolu strukturovala. V kontextu subkapitoly vláda práva je třeba rozlišovat vznik právního státu ve Velké Británii a na kontinentě, jenž probíhal ve dvou i časově oddělených liniích. Autorka výstižně reflektuje problém ústavy EU, zda má EU ústavu, zda ji bude mít, a dovozuje zrození formálního pojetí ústavního práva EU. Podrobně pak rozebírá základní otázky aplikovatelnosti a přímého účinku práva EU, pravomoci společných institucí EU, vynutitelnosti evropského práva, odpovědnosti za porušení evropského práva apod. Neopomíjí ani aktuální otázky demokratičnosti evropských institucí a jejich legitimacy. Po obsáhlém stostránkovém rozboru autorka kapitolu uzavírá, že existuje určitý demokratický deficit institucí EU a nelze konstatovat, že EU splňuje znaky charakteristické pro demokratický federativní stát. Dovozuje posléze, že Evropskou unii lze definovat jako kvazifederaci – politické uskupení, které vykazuje vlastnosti typické jak pro federaci, tak pro konfederaci.

Šestá kapitola je věnována rekapitulaci rozdílných základních konceptů evropských integračních teorií: federalismu, funkcionalismu, neofuncionalismu a intergovernmentalismu. Autorka si v této poslední kapitole práce nutně položila otázku dalšího vývoje evropské integrace, který bude významně ovlivněn i vstupem velkých celků na globální scénu (zde se často připomíná vystupující hospodářské seskupení BRICS - Brazílie,

Rusko, Indie, Čína a Jižní Afrika). Hospodářské, politické, sociální a další tlaky z vnějšku povedou k posilování evropské integrace a disertantka variantně formuluje možné cesty dalšího vývoje této integrace.

V **závěru** práce disertantka shrnuje výsledky jednotlivých kapitol.

K **celkovému hodnocení** disertační práce je třeba říci, že se autorka vypořádala s tematicky širokou problematikou. Práce je zpracována s dobrou znalostí rozebíraných otázek. Disertantka pracovala s širokým bibliografickým zázemím a judikaturou Soudního dvora EU a ústavních soudů vybraných členských států včetně ČR. Kupodivu autorka nepoužívala k obohacení práce kromě několika základních internetových stránek žádné časopisecké a jiné odborné texty dosažitelné na internetu k problematice evropské integrace v téměř nekonečném množství.

Práce se zabývá materií často již dříve široce rozpracovávanou, nicméně přistoupila k tématu systematicky, text má logicky vystavěnou strukturu a gradaci a práce je dobře stylizována a psána čtivým a srozumitelným jazykem. Autorka uplatňuje analyticko syntetický přístup a komparativní postupy, což přispívá k přesvědčivosti učiněných závěrů. V práci uplatňuje vlastní názory a stanoviska. K práci jinak nemám podstatnějších připomínek.

Po formální stránce je práce na dobré úrovni s minimem překlepů, je ale třeba autorce vytknout nenaplnění formální požadavky citační normy ČSN ISO 690.

Autorka svojí disertační prací prokázala dobrou schopnost samostatné tvůrčí vědecké práce a přináší v práci nové vědecké poznatky. Celkově tak práce naplňuje požadavky kladené na tento typ prací a proto **doporučuji posuzovanou disertační práci k obhajobě.**

V Brně 11. 8. 2013

prof. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc.